

Fältstudie

– en jämförelse mellan två förskolor

Grupp: 12
Studenter: Helena Hafström, Therese
Jacobsson, Cecilia Pettersson, Naima Roos
Meyer och Carola Sahlén
Grupplärare: Jonas Gustafsson
Datum för inlämning: 6 januari 2010

Innehållsförteckning

Inledning	3
Syfte	3
Metod	3
Resultat	4
Förskolan Lär	4
Hemsida	4
Intervju	4
Styrdokument.....	5
Förskolan Ugglan	5
Hemsida.....	5
Intervju	6
Styrdokument.....	7
Statistik	8
Analys	8
Diskussion	9
Slutord	10
Referenser	11

Inledning

Vi avser med den här rapporten att undersöka två förskolor i två olika kommuner och kommer att granska förskolornas hemsidor och se till deras profilering. Vi intresserade oss för att leta efter skillnader och eventuella likheter mellan förskolorna utifrån var förskolorna är belägna. Befolkningsstatistik kommer även att tas fram för att illustrera skillnader och likheter mellan kommunerna.

Syfte

Syftet med vår undersökning är att jämföra en förskola i Botkyrka kommun med en förskola i Värmdö kommun.

Vår huvudfrågeställning är: ”Hur avspeglar hemsidan på nätet en förskolas pedagogiska profil, och vad säger den om förskolans sociala rekrytering – det vill säga det slags barn, familjer och sociala grupper som förskolan är inriktad mot?”

Metod

Vi började med att välja ut två förskolor som ligger i två olika kommuner, Botkyrka och Värmdö, för att lättare kunna urskilja skillnader och eventuella likheter mellan förskolorna. Gruppen består av fem personer och har vid flertal tillfällen träffats för att strukturera och dela upp arbetet. Naima och Helena valde ut en kommunal förskola i Botkyrka. Naima genomförde en intervju med en förskollärare och Helena fokuserade på förskolans hemsida samt tog fram statistik. Therese, Carola och Cecilia tittade närmare på förskolor i Värmdö kommun och valde ut en enskild förskola. Therese kontaktade förskolechefen per telefon och kom överrens om att mejla våra frågeställningar till henne eftersom hennes tid var begränsad för ett personligt möte. Vi valde att analysera likabehandlingsplanen för båda förskolorna. Carola analyserade förskolan Lärs likabehandlingsplan och Naima och Helena förskolan Ugglans. Cecilia fokuserade på statistik på Värmdö kommuns hemsida och tog ut det som var relevant för uppgiften samt satte ihop all text i Word. Naima sammanställde kommunernas statistik för jämförelse. Gruppen har sedan vid ett par tillfällen träffats för att sammanställa rapporten.

Resultat

Förskolan Lär

Hemsida

Förskolan som är enskild har en egen webbadress. Hemsidan upplever vi som proffsig och inbjudande med tilltalande bilder och tydlig menyrad. Här kan den som vill få mer information om förskolan hitta det mest relevanta som pedagogik, vision och syn på lärande.

Förskolans barnsyn synliggörs enligt följande på hemsidan:

Vi ser barnen som hela individer som måste utvecklas i alla avseenden såväl motoriskt, intellektuellt, kreativt, känslomässigt, viljemässigt, moraliskt som socialt.¹

Intervju

I intervjuvären från rektorn för förskolan Lär framkom att förskolan drivs i enskild regi och som aktiebolag. Huvudman är rektorn och tillika VD:n som äger företaget tillsammans med sin man och dotter. Kommunen äger dock förskolans lokaler och ansvarar för dess underhåll.

Bolagets styrelse träffas vid ordinarie bolagsstämma en gång per år samt löpande under året för att diskutera det ekonomiska utfallet, personalfrågor, investeringar, utbildning av personal och eventuella andra frågor. Bolagets VD har inflytande på verksamheten genom sin kontakt med politiker och förvaltning och även genom sin medverkan i ledningsgruppen. Rektorn upplever att ledarskapet är tydligt för föräldrar och personal.

På frågan om förskolan marknadsför sig och om den riktar sig till någon speciell målgrupp svarar rektorn att så inte är fallet. Hon hänvisar till att föräldrar idag väljer förskola aktivt. Föräldrarna uppsöker olika förskolor innan de slutligen gör sitt val men samtidigt är det vanligt kösystem till förskolan, vilket innebär att det är kötiden som är avgörande om ett barn får en plats på förskolan. Rektorn upplever det som att detta ligger utanför deras makt och att de inte har möjlighet att påverka speciella målgrupper.

Den pedagogiska inriktningen beskriver rektorn som en lärande pedagogik. Undervisningen består av lärande samlingar från 1 års ålder. Innehållet i samlingarna är olika ämnen så som matematik, svenska, engelska, no/so, bild, musik och idrott.² Tidigare kallades det för lektioner men efter kritik från

¹ <http://www.skolanlar.nu> Hämtad den 8/12 2009.

² Intervju med rektor, förskolan Lär 11/12 2009.

föräldrar och utomstående om en allt för styrd verksamhet ändrades namnet till lärande samlingar. Samlingarna är olika långa beroende på barnens ålder och de ska vara lekfulla och ha konkreta former. Barn lär sig genom lek. Rektorn betonar att lärandet sker under hela dagen, även i vardagliga situationer.

På frågan om hur förskolan arbetar med barn i behov av särskilt stöd berättar rektorn att det är pedagogerna som efter samråd med rektorn skickar en ansökan om extra resurs till kommunens stödenhet. Från kommunen kan förskolan sedan bli erbjuden resurs eller handledning.³

Styrdokument

I likabehandlingsplanen kan vi läsa att om miljön är av pedagogisk karaktär och om materialet är synligt och tillgängligt för barnen främjar det barns utveckling och lärande. Det avspeglas på förskolans hemsida, där det framgår att om barnen erbjuds material som fångar deras intresse får de motivation att lära och på så vis utvecklas. Barnen ska känna sig trygga och utvecklas till självständiga individer.⁴ Förskolan strävar mot att uppnå:

Förskolan ska vara helt fri från mobbing, våld, rasism, sexuella trakasserier och andra former av kränkande behandling.⁵

Det krävs mycket av pedagogerna och även att föräldrarna är samarbetsvilliga när det förekommer exempelvis våld på förskolan. Arbetslaget har ett stort ansvar och det är viktigt att som enig grupp ge föräldrar samma information vid olika former av samtal. Det är viktigt att uppföljningssamtal planeras, genomförs, och utvärderas. Genom att skapa en trygg miljö där barnet trivs och utvecklas i lärandet och som individ så skapar man respekt och trygghet hos familjen. Detta är förutsättningar för att familjer väljer denna förskola.⁶

Förskolan Ugglan

Hemsida

Förskolans hemsida förmedlar hur pedagogerna ser på barnen och vad de anser att barnen har rätt till. Att barnen får stor möjlighet till att göra egna val är något som man förespråkar på hemsidan.⁷ Hemsidan riktar sig främst till föräldrar som har sina barn på förskolan. Den verkar som en

³ Intervju med rektor, förskolan Lär 11/12 2009.

⁴ *Styrdokument för förskolan Lär 2009*, s. 58-63.

⁵ A.a., s. 61.

⁶ A.a., s. 58-63.

⁷ <http://www.botkyrka.se/staren> Hämtad den 8/12 2009.

informationskälla där man kan se nyhetsbrev och annan dokumentation av verksamheten. I och med att förskolan nyligen har flyttat till nybyggda lokaler så har barnen stor inverkan på hur verksamheten kommer att utformas. På hemsidan återfinns förskolans värdeord: *Delaktighet, Bemötande och Reflektion*. Pedagogerna har enats om att barnen har rätt till en pedagog som är

Nyfiken, Medforskande, Utvilad, Glad, Språkutvecklande, Tillåtande, Närvarande och Reflekterande. Det framgår också att pedagogerna arbetar aktivt med att ta tillvara och utmana barnens språk och deras fokus ligger på detta. Hemsidan ger ett intryck av att alla barn och alla deras språk är viktiga och att man ska ta tillvara på språken och inte bortse ifrån dem.⁸

Intervju

I intervjun med förskolläraren framkom att hemsidan mest används som information för föräldrar som redan har sina barn på förskolan. Förskolläraren har tillsammans med förskolans studierektor och pedagogista tagit fram hemsidan för att göra den mer personlig för Ugglan och profilera sig.

Pedagogerna på Ugglan arbetar med ett Reggio Emilia-pedagogiskt synsätt. Förskolan kan inte rekrytera barn till förskolan eftersom kommunen placerar barn i kommunens förskolor efter sina regler för turordning.⁹ Däremot kan ledningen på Ugglan märka en ökad efterfrågan på plats i förskolan sedan de har flyttat in i de nya lokalerna. Många i området har följt bygget och är intresserade av att ha sina barn i förskolans nya lokaler. Föräldrarna på förskolan kommer från många olika länder och bakgrunder. Personalen på förskolan arbetar för att kommunikationen med föräldrarna ska vara öppen.

Förskolans värdeord, *delaktighet, bemötande och reflektion*, inspirerar personalen till att lyssna på föräldrarna och utvärdera verksamheten. Föräldrarna kan också påverka verksamheten genom att svara på den årliga föräldraenkäten från kommunen som används som underlag för den årliga kvalitetsredovisningen. Pedagogerna på Ugglan lyfter fram ett språkutvecklande arbetssätt vilket innebär att de är *med* barnen i aktiviteterna och ”sätter ord på allt”. I januari 2010 kommer pedagogerna att få ansvarsområden för att utnyttja deras spetskompetenser. Förskolläraren berättade att hon själv kommer att ansvara för just språkutvecklingen och även för att utföra observationer av barnen. I Botkyrka kommun har modersmålsundervisning hittills erbjudits till barn från fyra års ålder men från och med januari 2010 kommer även alla barn från ett års ålder att erbjudas denna undervisning. Föräldrarna måste själva ansöka om modersmålsundervisning för sina barn och förskolläraren hoppas att många föräldrar kommer att utnyttja den möjligheten för sina yngre barn.¹⁰

⁸ <http://www.botkyrka.se/staren> Hämtad den 8/12 2009.

⁹ <http://www.botkyrka.se> Hämtad den 8/12 2009.

¹⁰ Intervju med förskollärare, förskolan Ugglan 14/12 2009.

Pedagogerna på Ugglan vill att modersmålsundervisningen ska integreras i de dagliga aktiviteterna. Som det är nu så går modersmålsläraren iväg med sitt barn eller sin barngrupp och ritar eller spelar spel i ett separat rum. Eftersom man på Ugglan vill man inkludera alla barnen så stämmer inte detta överens med deras synsätt. Barn med behov av särskilt stöd kallas ”barn med särskilda rättigheter” och har integrerats i barngruppen. På Ugglan har man gått ifrån att ha specialpedagoger från kommunens resursenhet till att istället förstärka barngrupperna med extra pedagoger. Alla pedagoger har därmed ett delat ansvar för barnen med särskilda rättigheter men man får inte resurser (särskilt ekonomiskt stöd) från kommunen för detta.

När den biträdande rektorn tillsattes frågade han sig vad hans roll skulle vara. Skulle han ”sitta bakom sin datorskärm” eller vara en pedagogisk ledare för verksamheten? Han beslöt sig för att bli involverad i verksamheten och ta det pedagogiska ledarskapet. Kommunens inflytande är givetvis stort. Den styr verksamheten ekonomiskt och beslutar om extra resurser ska utgå till de olika förskolorna. Kommunen bestämmer allt ifrån triviala saker som namnen på förskolorna (Ugglan ville byta namn till Upptäcktsresan i samband med flytten till de nya lokalerna men fick avslag) till var fokus ska läggas inom barnomsorgen inom de närmaste åren (just nu bekostas utbildning av pedagoger och genuspedagoger av kommunen).¹¹

Styrdokument

Likabehandlingsplanen stämmer överens med hur förskolan ser på barnens rättigheter och pedagogens skyldigheter. Inom Reggio Emilia pedagogiken ska barnen växa upp till goda medborgare. Barnen tänker själva och pedagogerna ska vara goda förebilder och visa vägen. Kulturer och språk kan anses vara några av svårigheterna verksamheten stöter på. Eftersom Ugglan är en kommunal förskola kan föräldrarna inte välja just den här förskolan och ledningen och pedagogerna kan heller inte påverka rekryteringen.¹² Förskolan strävar mot att uppnå:

Ingen diskriminering på grund av exempelvis kön, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder ska förekomma i verksamheten.¹³

¹¹ Intervju med förskollärare, förskolan Ugglan 14/12 2009.

¹² <http://www.botkyrka.se/kvarnhagsskolan> Hämtad den 8/12 2009.

¹³ Styrdokument för förskolan Ugglan, s. 1.

Statistik

Tabell 1

	antal	%
Botkyrka kommuns befolkning	80055	100%
Invånare med utländsk bakgrund	30228	38%
Ålder 20-64 år	48336	60%
Eftergymnasial utbildning	13158	16%
Förvärvsarbetande (av 20-64 år)	34089	71%
Inkomst 120tkr-240tkr	19701	25%

Källa: Utrednings och statistikkontoret, 2009-12-08¹⁴

Tabell 2

	antal	%
Värmdö kommuns befolkning	37688	100%
Utrikes födda	3770	10%
Ålder 20-64 år	21859	58%
Eftergymnasial utbildning	12814	34%
Förvärvsarbetande (av 20-64 år)	31281	83%
Medelinkomst 285tkr		

Källa: Statistiska centralbyrån, 2009-12-08¹⁵

Vid genomgången av statistiken noteras skillnader mellan kommunerna, såsom att medelinkomsten är i Värmdö är högre än den i Botkyrka. Andelen med eftergymnasial utbildning är dubbelt så stor i Värmdö. I Botkyrka kan man även se att en stor andel av invånarna har utländsk bakgrund.

Analys

När vi analyserade Ugglans hemsida med Hellspong & Ledins textanalytiska modell¹⁶ fann vi:

Textuell struktur: (citat) Korta meningar, vardagligt språk, verb dominerar i ordvalet.

Ideationell struktur: Barnsyn och pedagogernas roll.

Interpersonell struktur: Perspektivet är vi, barnen och pedagoger tillsammans. Biträdande rektorn ser sig själv som en del av arbetslaget.

Exempel på interpersonell struktur:

Vilken ledare behöver förskolan?

På förskolan arbetar alla aktivt i verksamheten med barnen. Vi tror på allas delaktighet och att det är avgörande att vara goda förebilder. Barnen måste alltid vara i fokus och vi har en skyldighet att tillvarata och utveckla deras intressen.

Hasse Winblad, bitr. rektor Ugglan¹⁷

¹⁴ <http://www.botkyrka.se> Hämtad den 8/12 2009.

¹⁵ <http://www.varmdo.se> Hämtad den 8/12 2009.

¹⁶ Hellspong & Ledin (2008). *Vägar genom texten*.

¹⁷ <http://www.botkyrka.se/staren> Hämtad 8/12 2009.

När vi analyserade Lärs hemsida med Hellspong & Ledins textanalytiska modell¹⁸ fann vi:

Textuell struktur: Tydlig menyrad, enkelt språk

Ideationell struktur: Utveckling, samspel, likabehandling och arbetssätt.

Interpersonell struktur: Vi-känsla, ”vi” inkluderar inte barnen utan syftar på ledning och personal.

Exempel på interpersonell struktur:

Vi vill erbjuda den bästa möjliga förskolan inom vår filosofi: med fasta rutiner, kunskap, god mat, lek och spänning ges barnen möjlighet att utvecklas till trygga, självständiga individer med en stabil grund av lärdom att bygga vidare på.¹⁹

Diskussion

Skillnader som kan urskiljas är att Lärs hemsida har en egen webbadress med en professionellt utformad layout. Ugglans hemsida når man genom kommunens hemsida och utseendet är anpassat efter kommunens mall. Båda förskolorna arbetar efter läroplanen (Lpfö 98) men Lär lägger fokus på att verksamheten ska vara skolförberedande och benämner samlingar som lektioner som varvas med raster. Förskolan Lär har som enskild förskola och aktiebolag troligtvis större inflytande över beslut på högre nivå än den kommunala förskolan Ugglan.²⁰ Statistiken visar att det är stora skillnader mellan kommunerna vad gäller inkomst, utbildning och invånare med utländsk bakgrund.

Vi fann även likheter mellan förskolorna. Ugglan arbetar utifrån ett Reggio Emilia-pedagogiskt synsätt medan Lär-pedagogiken har hämtat inspiration från både Reggio Emilia och Montessori. Även deras syn på likabehandling överrensstämmer med varandra. Den vanliga kommunala kön används för både den enskilda och kommunala förskolan för placering av barn. Vi har kommit fram till att pedagogernas syn på lärande inte skiljer sig med tanke på förskolornas placering.

Om man granskar resultatet utifrån Bourdieus nyckelbegrepp: kulturellt kapital, ekonomiskt kapital och habitus²¹, kan man utläsa att invånarna i Värmdö kommun besitter ett större kulturellt och ekonomiskt kapital än invånarna i Botkyrka. Föräldrar i Värmdö kan anses vara mer aktiva vid val av förskola till sina barn.²² Trots integrationspolitiken väljer ofta invandrare att bosätta sig i invandrartäta

¹⁸ Hellspong & Ledin (2008). *Vägar genom texten*.

¹⁹ <http://www.skolanlar.se> Hämtad den 8/12 2009.

²⁰ Ideologisk styrning ur Nihlfors (2003). *Skolchefen i skolans styrning och ledning*. S. 204-205.

²¹ Broady (1998). *Kapitalbegreppet som utbildningssociologiskt verktyg*.

²² Kallstenius Tagna på sängen s. 11 i Bunar Kallstenius (2007) *Valfrihet, integration och segregation i Stockholms grundskolor*.

områden.²³ Detta kan ses som att habitus är stark även inom grupper med lägre socioekonomisk bakgrund, ett handlingsmönster som kan vara svårt att bryta.

Slutord

Innan vi gjorde denna studie gick vi in med föreställningen att föräldrar inte har möjligheten att välja förskola. Nu i efterhand har vi lärt oss att föräldrar gör medvetna och omedvetna val, som t.ex. val av bostadsområde, som i sin tur påverkar valet av förskola. Vi har kommit fram till att den pedagogiska kvalitén hos de båda förskolorna är hög trots de olika förutsättningarna i kommunerna.

²³ Dagens nyheter, Opinion. Måndagen den 21/12 2009.

Referenser

Tryckta

Broady, Donald (1998). *Kapitalbegreppet som utbildningssociologiskt verktyg*, 2 korr. utg. uppl., Skeptronhäften 15. Uppsala: SEC, Uppsala universitet.

Bunar, Nihad & Kallstenius, Jenny (2007). *Valfrihet, integration och segregation i Stockholms grundskolor*. Stockholms stad, Utbildningsförvaltningen.

Hellspong, Lennart & Ledin, Per (2008). *Vägar genom texten: handbok i brukstextanalys*. Lund: Studentlitteratur.

Nihlfors, Elisabet (2003). *Skolchefen i skolans styrning och ledning*. Uppsala: Uppsala universitet. Uppsala Studies in Education 102. Särtryck.

Otryckta

Botkyrka kommun <http://www.botkyrka.se> Hämtad den 8/12 2009.

Dagens nyheter <http://www.dn.se> *Opinion: Låt invandrare bosätta sig var de vill i Sverige*. Publicerad den 9/12 2009.

Förskolan Lär <http://www.skolanlar.nu> Hämtad den 8/12 2009.

Värmdö kommun <http://www.varmdo.se> Hämtad den 8/12 2009.

Intervjuer

Rönnerberg, Karolina/förskollärare/förskolan Ugglan/Rönninge (2009-12-14).

Ryman, Tove/rector och VD/förskolan Lär/Värmdö (2009-12-11).